

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

16 грудня 2025 року

№ 31-10

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту відповідності на тему "Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI"

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту відповідності на тему "Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI".

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Система управління кліматичною політикою в Україні у правовому та інституційному вимірі загалом приведена у відповідність із вимогами Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй зі зміни клімату (далі – РКЗК ООН), Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (далі – Кіотський протокол) та Паризької угоди, що підтверджується ратифікацією основних міжнародних документів, схваленням та оновленням Національно визначеного внеску (далі – НВВ), ухваленням Закону України від 08 жовтня 2024 року № 3991-IX "Про основні засади державної кліматичної політики" (далі – Кліматичний закон), Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, розробленням Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року, відновленням моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів (далі – МЗВ) та підготовкою до запровадження системи торгівлі квотами на викиди. За результатами оцінки компонентів G1–G10 ClimateScanner, прогрес України за групою "Структура управління" є вищим за середній і відповідає світовому рівню.

Водночас відповідність міжнародним зобов'язанням наразі є переважно нормативно-декларативною, а не практичною. Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку до 2050 року подана до РКЗК ООН, але ще не змінена під оновлений НВВ та нові реалії (включно з наслідками військової агресії Російської Федерації проти України). Аспекти зміни клімату недостатньо інтегровані в національні та галузеві документи державного планування; оцінка ризиків і вразливості проведена лише для окремих секторів, карта ризиків не сформована, адаптаційні стратегії та секторальні програми перебувають переважно на етапі розроблення.

Система органів виконавчої влади та розподіл повноважень формально визначені Кліматичним законом, але інституційна архітектура перебуває в перехідному стані (ліквідація Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля), передача функцій Міністерству економіки, довкілля та сільського господарства України (далі – Мінекономіки)), не створені й не реалізовані в повному обсязі Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару та нова Міжвідомча координаційна комісія з питань зміни клімату, не розроблені дієві механізми горизонтальної й вертикальної координації, регулярної взаємодії з приватним сектором, науковими колами та вразливими групами. Механізми моніторингу виконання НВВ і Кліматичного закону прописані в законодавстві, але не працюють повноцінно через незатвердження порядків, індикаторів та неналагоджений зворотний зв'язок для коригування політики.

2. Національна політика України у сфері зміни клімату загалом орієнтована на виконання зобов'язань за РКЗК ООН, Кіотським протоколом та Паризькою угодою і демонструє зростання амбіцій, однак її реальна відповідність цим документам наразі є лише частковою і оцінюється як початковий етап, нижче за світовий рівень. Оновлений національно визначений внесок 2021 року та підготовлений Другий національно визначений внесок (далі – НВВ2) містять більш амбітні цілі зі скорочення викидів (65 відс. до 2030 року, та понад 65 відс. до 2035 року від рівня 1990 року), попри військову агресію Російської Федерації проти України та потребу у відновленні економіки України.

Україна ухвалила низку стратегічних документів, які формують рамку кліматичної політики (Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, секторальні стратегії у сфері енергетики, сільського господарства, лісового господарства, управління відходами, промисловості). Ці документи частково відображають вимоги міжнародних угод щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації, визначають напрями декарбонізації, розвиток відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності, кліматично орієнтоване сільське господарство, збільшення поглинання вуглецю лісами тощо. Водночас політика переважно не забезпечує

повної секторальної конкретизації цілей (обсяги скорочення викидів, чіткі показники результативності) та достатньо деталізованих механізмів реалізації й моніторингу, а для низки секторів (зокрема енергетика, відходи) вплив на зменшення викидів парникових газів (далі – ПГ) у стратегічних документах або не визначений, або виписаний частково.

У частині адаптації до зміни клімату Україна рухається в напрямі, визначеному Паризькою угодою (наявні Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, Стратегія кліматичної політики на період до 2035 року, подано Повідомлення про адаптацію), однак комплексна, посекторно деталізована система адаптаційної політики лише формується. Планування адаптації в агросекторі, енергетиці, управлінні ризиками стихійних лих, лісовому господарстві здебільшого перебуває на етапі стратегічних рамок з відкладеним розробленням конкретних планів дій, індикаторів, систем моніторингу та оцінки.

3. Фінансування кліматичних заходів в Україні забезпечене лише частково й перебуває на початковому етапі, що відповідає оцінці за групою компонентів "Фінанси" (на рівні світового показника). Обсяги наявних ресурсів і масштаби їх фактичного використання не відповідають потребам, визначеним національними кліматичними цілями та НВВ: у 2022–2024 роках заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату фактично не фінансувались, а бюджетне фінансування заходів з адаптації не забезпечене. Навіть за наявності залишків коштів від продажу одиниць установленої кількості (ОУК) та ресурсів Державного фонду декарбонізації енергоефективної трансформації їх потенціал використовується обмежено, частина коштів тривалий час лишається незадіяною й існує ризик їх відкликання.

Разом з тим інституційні передумови для розвитку кліматичного фінансування сформовані лише частково. Уряд України не має визначення прямого кліматичного фінансування і відстежує видатки за окремими бюджетними програмами, проте непряме фінансування не класифіковане й не обліковується системно, а публічна звітність охоплює лише частину внутрішніх кліматичних витрат. Оцінка потреб у фінансуванні (орієнтовно 102 млрд євро до 2030 року) проведена Міндовкілля без чіткого розподілу на внутрішні та зовнішні джерела, а консолідованої інформації про міжнародне та приватне фінансування держава не збирає й не аналізує в повному обсязі. Незважаючи на те, що створено низку механізмів для мобілізації зовнішніх і приватних ресурсів (Ukraine Facility, донорські платформи, трастові фонди), моніторинг і звітування про ці потоки мають частковий характер.

З урахуванням викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту відповідності на тему "Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI" (далі – Звіт) затвердити.

2. Це рішення та Звіт надіслати Верховній Раді України.

3. Це рішення та Звіт надіслати Комітетові Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування і рекомендувати розглянути їх на його засіданні.

4. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати **Кабінетові Міністрів України** і рекомендувати:

4.1. Утворити Науково-експертну раду з питань зміни клімату та збереження озонового шару як незалежний дорадчий орган.

4.2. Вжити заходів щодо:

затвердження Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 року, забезпечивши її узгодження з НВВ2, Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року та зобов'язаннями України у процесі європейської інтеграції;

визначення Стратегії адаптації до зміни клімату;

внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року з урахуванням цілей державної кліматичної політики та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року;

внесення змін до Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року;

визначення порядку врахування принципів і цілей державної кліматичної політики у державних та секторальних стратегіях, у тому числі у програмах комплексного відновлення територій, для ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України;

визначення порядку здійснення моніторингу та оцінки реалізації державної кліматичної політики на відповідність цілям та принципам державної кліматичної політики.

4.3. Доручити **Мінекономіки** та іншим заінтересованим центральним органам виконавчої влади, відповідальним за формування державної політики у відповідній сфері (зокрема, **Міністерству енергетики України** (далі – Міненерго), **Міністерству розвитку громад та територій України** (далі – Мінрозвитку), **Міністерству охорони здоров'я України** (далі – МОЗ)), розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекти нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів щодо:

визначення секторальних програмних документів щодо зменшення обсягів антропогенних викидів ПГ та збільшення обсягів видалення ПГ поглиначами, якими: визначити цілі, індикатори та інструменти впровадження; передбачити механізми міжсекторальної координації реалізації кліматичної політики;

визначення секторальних програмних документів щодо адаптації до зміни клімату.

4.4. Доручити **МОЗ у співпраці з Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України** (далі – Мінсоцполітики) і **Мінекономіки** розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт нормативно-правового акта щодо визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату.

5. Це рішення і Звіт надіслати **Мінекономіки** і рекомендувати (до 31.12.2026) розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів щодо:

Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 року, забезпечивши її узгодження з НВВ2, Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року та зобов'язаннями України у процесі європейської інтеграції;

визначення Стратегії адаптації до зміни клімату;

внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року з урахуванням цілей державної кліматичної політики та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року;

внесення змін до Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року;

визначення порядку врахування принципів і цілей державної кліматичної політики у державних та секторальних стратегіях, у тому числі у програмах комплексного відновлення територій, для ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України;

визначення порядку здійснення моніторингу та оцінки реалізації державної кліматичної політики на відповідність цілям та принципам державної кліматичної політики.

6. Оприлюднити це рішення і Звіт на офіційному вебсайті Рахункової палати.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Рахункової палати Сергія Ключку.

Голова

Ольга ПІЩАНСЬКА